

УДК 342.7

ОЛЕНА ГЕННАДІЇВНА ЮШКЕВИЧ,*кандидат юридичних наук, доцент,**доцент кафедри загальноправових дисциплін факультету № 6**Харківського національного університету внутрішніх справ;* <https://orcid.org/0000-0003-0024-6070>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПАТРУЛЬНИМИ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ

Майже чотири роки на вулицях міст України несуть службу патрульні поліцейські (патрульні). До основних їх завдань віднесено забезпечення публічного порядку і громадської безпеки; забезпечення безпеки осіб, захисту їх прав, свобод та законних інтересів; запобігання та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, в окремих випадках притягнення винних до адміністративної відповідальності; взаємодія із суспільством; забезпечення безпеки дорожнього руху [1].

Виконуючи покладені завдання, патрульні поліцейські не завжди дотримуються чинного законодавства.

Говорячи про профілактику та запобігання кримінальних та адміністративних правопорушень, слід акцентувати увагу, що за відсутності достатньої кількості службових автомобілів ефективно цілодобово патрулювати території обслуговування з метою забезпечення належної охорони громадського порядку, громадської безпеки та контролю за дотриманням правил дорожнього руху, забезпечення його безпеки не уявляється можливим та, насправді, не відбувається. Лише на початку роботи у 2015 році можна було спостерігати за цим процесом. Сьогодні екіпаж патрульних курсує за чітко визначеним маршрутом, і, навіть за наявності дрібних адміністративних правопорушень, зовсім не реагує. Взагалі ніяк не відчувається робота щодо спілкування і співпрацю із суспільством, не реалізовується підхід «поліція та громада» з метою підвищення рівня громадської безпеки, запобігання вчиненню правопорушень та встановлення довірливих відносин між поліцією та населенням.

Стосовно припинення адміністративних правопорушень практика показала, що на виклик патрульні намагаються прибувати вчасно і вирішувати конфліктну ситуацію з урахуванням всіх спірних позицій. Проте не завжди затримують правопорушників та доставляють їх до місцевих відділків поліції у зв'язку із паперовою тяганиною; у більшості випадків відмовляються приймати заяви від потерпілих, посилаючись на відсутність повноважень вирішувати справи щодо кримінальних, цивільних правовідносин та інших правовідносин; іноді все ж трапляються випадки перевищення службових повноважень поліцейськими щодо застосування заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення (адміністративне затримання особи, особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів, у тому числі посвідчення водія, тимчасове затримання транспортного засобу, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами) та заходів примусу (особливо фізичного впливу (сили) та спеціальних засобів обмеження рухомості) [2, 3].

Є також питання й до патрульних щодо притягнення до адміністративної відповідальності осіб в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення.

По-перше, не виконуються основні завдання провадження в справах про адміністративні правопорушення (ст. 248 КУПАП [3]), а саме своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування

обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності. На нашу думку, притягнення особи, зокрема, водія, до адміністративної відповідальності за 30 хвилин часу є незаконним та таким, що порушує права людини, за випадками, коли особа визнає свою вину.

По-друге, порушується порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення (ст. 279 КУПАП [3]). Зокрема, уповноважений орган (посадова особа) при розгляді справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна ця особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, а також інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. При накладенні стягнення необхідно враховувати характер вчиненого правопорушення, особу порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність (ч. 2 ст. 33 КУПАП [3]).

Окрім питання виникає щодо відсутності належних є доказів, які містять інформацію щодо предмету доказування. Так, протоколи про адміністративні правопорушення та постанови у справі складаються й виносяться без показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки. Отже, відсутність фіксації правопорушення із застосуванням технічних засобів призводить до незаконних дій та рішень патрульних.

По-третє, порушуються права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності (ст. 268 КУПАП [3]), а саме: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржувати постанову у справі [4]. Зокрема, це стосується права особи на правову допомогу. Під час оформлення працівником поліції постанови про накладення штрафу, особа має право подати письмове клопотання та усно з метою відеофіксації на пристрої поліцейського з проханням надати можливість скористатися послугою адвоката та відкласти для цього розгляд питання про накладення штрафу. У відповідності зі ст. 268 КУПАП, статтями 59, 64 Конституції України поліцейський зобов'язаний надати вам можливість скористатись послугою адвоката та надати для цього необхідний час. Однак, часто поліцейські ігнорують зазначені конституційні права водіїв і, відповідно, відмовляють у відкладенні розгляду справи. Хоча відмова поліцейського в наданні можливості скористатись послугою адвоката є підставою для визнання постанови про накладення штрафу незаконною. У цей же час неподання водієм клопотання про необхідність юридичної допомоги розцінюється як відсутність у водія потреби в правовій допомозі [5].

Підсумовуючи, слід наголосити на необхідності постійного професійного вдосконалення, підвищення кваліфікації патрульних поліцейських з метою забезпечення захисту прав, свобод, інтересів людини і громадянина в Україні.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС : наказ МВС України від 02.07.2015 № 796 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15> (дата звернення: 23.03.2019).

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 23.03.2019).

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон УРСР від 07.12.1984 № 8073-X // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10> (дата звернення: 23.03.2019).

4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 276 Кодексу України про адміністративні правопорушення : від 26.05.2015 № 5-рп/2015 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-15> (дата звернення: 23.03.2019).

5. Штраф поліції без присутності адвоката – незаконний. URL: <https://lexinform.com.ua/yuridychna-praktyka/shtraf-politsiyi-bez-prysutnosti-advokata-nezakonnij/> (дата звернення: 23.03.2019).

Одержано 26.03.2019